

April 2024 – nummer 4

Wij Zêeuwen

E-magazine van KBO-Zeeland

KBO-Zeeland werkt samen met KBO-Brabant

De Kaloot bij Borssele
is niet meer wat
het ooit geweest is

“Zo werd er op een veilige manier een vlam in de pan behandeld, met wat je dan wel en zeker niet moet doen”

“Tussen broers en zussen kan er concurrentie zijn met jaloezie als gevolg”

“In de tijd van de Geuzen was het Wilhelmus een vrolijk wijsje waarop gedanst kon worden”

EEN DAG WOONSHOPPEN 50.000 M² WONEN EN SLAPEN

Met meer dan 500 merken en 40 woonwinkels onder één dak creëren we samen het interieur van je dromen!

Laat je inspireren in onze sfeervolle Woonboulevard met de nieuwste woontrends. Onze adviseurs staan voor je klaar.

Gratis koffie in onze Brasserie by Bouman tegen inlevering van deze advertentie.

Wij sponsoren in 2024 de uitgaven van KBO 'Wij Zêëuwen'

woonboulevard **XXL**
POORTVLIET
Wij zijn wonen

Paasdijkweg 33 Poortvliet | 0166 619100 | info@wbpoortvliet.nl
woonboulevardpoortvliet.nl

Openingstijden

Di - Do: 10.00 - 17.30 | Vr: 10.00 - 21.00
Za: 10.00 - 17.00 | Zo - Ma: gesloten

Bij koninklijke beschikking
Hofleverancier
Bouman-Potter B.V.

**+ 35 MINUTEN RIJDEN VANAF
ROTTERDAM, BREDA EN ANTWERPEN**

Inhoud 2 april 2024

3 Van de redactie

Activiteiten van afdelingen

4 Vergaderen met veel ambiance
Jan in de Zak

5 Vlam in de pan bij KBO-Hulst

Kunst in Zeeland

6 Danker Jan illustreert alles

Activiteit afdelingen

8 Modeshow bij KBO-Clinge luidt
de lente in
Middagje bowling

Column Ton Roumen

9 Concurrentie en compassie

Voorlichting

10 Last van pollenallergie?

Rubriek 'Beelden in beeld'

12 Veugelvint uit Noordgouwe

Rubriek 'Natuur in Zeeland'

14 De Kaloot

Scheppingsverhalen (1)

16 Het Hindoeïsme

Geschiedenis

18 Het Wilhelmus: tweestrijd door
tirannie?

Voorlichting

20 'Stop de betutteling'

Rubriek 'Wat verhalen vertellen'

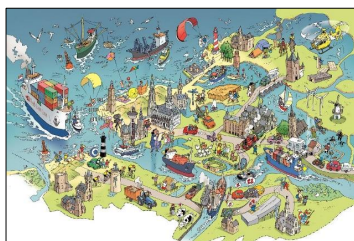
21 Sterke verhalen over Jacoba

23 Colofon

Persbericht

24 Senioren zelf aan zet; praat
vandaag over morgen

6

10

12

16

21

Van de Redactie

Beste lezer,

Voor u ligt alweer her vierde nummer van Wij Zêëuwen. U heeft al bedacht dat Chiel Jacobusse deze maand over De Kaloot schrijft, misschien toch eens tijd om die plek met eigen ogen te gaan aanschouwen.

De link van de Oranjesupporters en het bijbehorend onderschrift over het Wilhelmus naar Koningsdag is gauw gelegd. Zou die verwijzing naar een vlam in de pan misschien iets met een brandweer-voorlichter te maken hebben?

Bent u benieuwd naar de column van Ton Roumen die een gevoelig onderwerp als concurrentie en jaloezie in een gezin aanraakt en in verband brengt met compassie?

Zoals altijd horen we over activiteiten in de diverse afdelingen. De tijd breekt aan dat we in de afdeling weer eens gaan wandelen of fietsen of in een bus stappen om op excursie te gaan.

Over excursies gesproken: de excursie van Mens en Religie naar de abdij van Berne was binnen een week volgeboekt!

Nieuwsgierig naar de tekenavonturen van Danker Jan Oreel, naar sterke verhalen over Jacoba van Beieren of naar hindoeïstische scheppingsverhalen?

Arend van der Wel trok naar Noordgouwe om een verhaal over de vogelman op te tekenen.

Het o zo leuke redactiewerk zit er weer op.

Heel veel leesplezier.

Vergaderen met veel ambiance

Op woensdag 20 maart hadden wij in Nieuw-Namen onze jaarvergadering. Er waren 50 deelnemers, een goede opkomst voor ons kleine dorp. Om 12.00 begonnen we met soep met daarna belegde broodjes. Iedereen vond het lekker.

Het officiële gedeelte was om 13.00 uur. De agenda afgewerkt en uitleg gegeven over de veranderingen binnen de KBO.

Na afloop van de vergadering kregen we zang en muziek van Ingrid Pieters van My Way Music.

Het was een groot succes. De ambiance zat er vlug in. Onze gasten hebben genoten, gedanst en de polonaise gedaan.

Om 15.00 pauze met koffie en een koffiekeok. Daarna nog volop muziek en dans.

Ieder ging om 16.30 voldaan naar huis.

Wij kunnen terugkijken op een geslaagde jaarvergadering.

Tekst: Gonny Lockefer. Foto's: Peter Kindt.

Jan in de Zak

Het bestuur en de vrijwilligers van de KBO-afdeling Philippine hebben op 20 februari 2024 een gezellige middag georganiseerd.

Deze middag bestond uit het nuttigen van de welbekende Jan in de Zak en een aantal rondes bingo. De laatste ronde bingo ging om bingoloten die waren gesponsord door Dartvereniging Marinette uit Philippine, waarvoor onze dank.

De voorzitter sloot deze middag af en de aanwezige leden gingen tevreden naar huis.

Tekst en foto's: Ben Vlegels.

Vlam in de pan bij KBO-Hulst

Infomiddag KBO-Hulst op 15 februari

Om 13:30 uur werden de geïnteresseerden in “De Lieve” welkom geheten. En geïnteresseerden waren er in groten getale. Wat door het bestuur zeer gewaardeerd werd.

De middag begon om 14:00 uur met een welkomstwoord en het voorstellen van de mensen behorende tot de veiligheidsregio Zeeland (Brandweer Hulst). Als eerste begon de heer Fred van Daele als brandweerman met de vraag wat we nodig hebben om een vuurtje te maken. Na een korte stilte legde hij uit dat er altijd een brandbare stof moet zijn (bijvoorbeeld hout, olie). Verder hebben we een hoge temperatuur nodig (dit kan al door de zon verzorgd worden) en als laatste hebben we ook nog zuurstof nodig.

Na de inleiding door Fred werden er meerdere branden besproken en wat bewoners bij deze verschillende branden moeten doen of ook vooral niet moeten doen.

Zo werd er op een veilige manier een vlam in de pan behandeld; met wat je dan wel en zeker niet moet doen.

In het bijzonder werd er door Fred sterk op gewezen om de woning of het verblijf waar de brand woedt binnen 3 minuten (zo snel mogelijk) te verlaten. Om dit te kunnen doen moet men vooraf de vluchtweg bepalen en ervoor zorgen dat de vluchtweg vrij is en de noodzakelijke sleutel(s) voor het grijpen zijn welke aan een door de brandweer uitgereikte (andere zijn ook goed) sleutelhanger zijn bevestigd.

Na de verschillende soorten branden werd er ook nog toelichting gegeven over rook en CO2-melders en het testen van deze melders.

Toen was het tijd voor de koffie en discussies onderling. Na de koffie werd er door Alice Nuijten enige uitleg gegeven over brandwonden met behulp van wat foto's. Na deze korte informatie over de eerste, tweede en derde graad verbrandingen kwam Pieter Nuijten als lotus-patiënt binnen met een eerstegraads verbranding. Iedereen kreeg de kans om deze verbranding te bekijken. Ook hierbij werden onze leden betrokken met de vraag wat we hiermee kunnen doen? Iemand kwam met het idee van vroeger “een rauwe aardappel opleggen”, maar dat was iets wat we beter niet konden doen.

Het beste wat men kan doen in deze situatie is losjes omwikkelen met huishoudfolie.

Daarna was het tijd om aan deze infomiddag een einde te maken en de mensen die hieraan hebben meegewerkt te bedanken en de leden te bedanken voor hun interesse en medewerking.

Voor iedereen, lid of geen lid van KBO-Hulst, is van toepassing: heeft u vragen over uw situatie, kijk dan op www.zeelandveilig.nl of neem contact op met de lokale brandweer. Zij kunnen u helpen of verder doorverwijzen.

Tekst en foto's: Jac de Bruin.

Danker Jan illustreert alles

In de rubriek **Uit de Kunst** laten we kunstenaars aan het woord over de inspiratie die zij aan en in het Zeeuwse ontleen. In deze uitgave van 'Wij Zêëuwen' vertelt Danker Jan Oreel over zijn indrukken van Zeeland in het heden en verleden en hoe hij die met potlood en pen naar het papier vertaalt.

De openingsvraag, bedoeld om het thema van het gesprek af te bakenen, blijkt wonderwel de kern van het verhaal te raken. Danker Jan, ogenschijnlijk geen prater, voelt zich op zijn gemak. Hoe kan het ook anders, omgeven door zijn levenswerk. Je vraagt je bij binnenkomst af waarom er zoveel stripboeken op de tafels liggen, ziet vervolgens schilderachtige illustraties ingelijst tegen tafelpoten leunen en aan de wanden hangen, en ontdekt dan pas de kasten vol stripboeken en de gedetailleerde pentekeningen op de schoorsteenmantel. Paradoxaal genoeg oogt de inrichting toch heel ordentelijk en overzichtelijk en boeit het tot in het kleinste detail. Zoals zijn kamer is ingericht, zo tekent en illustreert Danker Jan. Zo vertelt hij ook, omdat hij nou eenmaal is wie hij is.

De geschiedenis van Goes; Zeeuwen door de eeuwen; Zeeuws voor beginners; Zeeland, van Nehalennia tot Westerscheldetunnel; de Banneling van Tobago; 1295, De slag om Baarland; Kapelle in strip; op zoek naar Zeeland (kinderboek). Een begin van een antwoord op de vraag over *'het Zeeuwse karakter in zijn werk'* ligt voor het oprapen. Zelf benadrukt hij dat hij 'twee paspoorten' heeft. Hij doelt daarbij ook op de stad van het turfschip, zijn geboorteplaats, tevens de plek waar hij studeerde. Handig om ook opdrachten uit Brabant of andere provincies in de wacht te slepen, maar met dat andere paspoort zie je ook geregeld een uitgever als Het paard van Troje (Goes) opdoemen. Getuige de sfeer in en om zijn huis voel je dat deze plek in Kloetinge al jaren op zijn lijf geschreven is om artistiek te gedijen. Er verschijnt een glimlachje rond zijn rechtermondhoek en hij kijkt je met dat typische tekenoog aan. Hij wijst met het andere -schuin- oog naar het computerhoekje.

'Ik kan niet tekenen zonder foto's'. Er volgt een verhaal over de oude bibliotheek, over de vele, vele uren die hij daar heeft doorgebracht, met de neus in boeken over allerlei vogels. Hij gaat met het maximum van drie boeken naar huis om 's avond de laatste, zo wezenlijke, details te bestuderen. De volgende dag vragen de meidoorns aandacht, hoe teken je immers die bloemetjes in het voorjaar als de opdracht jou in het najaar wordt verstrekt?

Een stripboek van zijn hand van The Rolling Stones? *'Je moet Google niet altijd geloven'*. Feit is wel dat de fanclub van deze legendarische popgroep jarenlang in Goes gesetteld was en dat Danker Jan tien jaar lang cartoons van The Stones getekend heeft. Mick Jagger himself bleek zeer gecharmeerd van deze comics.

In elke goede boekhandel in Zeeland zijn stripboeken van Danker Jan Oreel te bewonderen, bijvoorbeeld over de Tweede Wereldoorlog of over De Sibylle-codex. Hij noemt zichzelf illustrator en grafisch ontwerper. Rond 1990 begon hij voor zichzelf als illustrator van boeken over de natuur. Zijn natuurgetrouwe illustraties van vogels, zoogdieren, planten en bloemen trokken de aandacht. Van lieverlee kwamen de opdrachten. Steeds meer, voor boeken, voor tijdschriften, maar de laatste jaren is er haast geen vraag meer naar illustraties. Hij geniet volop van de *avonturen-strips* die hij tekent voor de Eppo. Hij bewondert tekenaars als Jean Giraud, Henk Kuijpers, William Vance, Martin Lodewijk en Yves Chaland. Er volgt een gedetailleerd verhaal over de *'gereanimeerde atoom-stijl'* uit de jaren '90 van de vorige eeuw, gekoppeld aan diens bron: het Atomium in Brussel. Nostalgie steekt de kop op: Franka, Robbedoes. De echte liefhebber verwijzen we naar *'Publiek geheim'*, een bundel uit 2016 waarin een overzicht van zijn werk.

Tekst: Rob Rijkschroeff. Beeld: Danker Jan Oreel.

Danker Jan Oreel
 Striptekenaar en illustrator. Geboren in Breda, maar zijn ouders kwamen al snel terug naar Zeeland. Studeerde aan de Academie voor Kunst en Vormgeving in Breda. Maakt advertentie-, tijdschrift- en boekillustraties, karikaturen, portretten en posters. Sinds 1990 is hij freelance kunstenaar. Meer weten? Kijk op dankerjan.nl

KBO-Clinge luidt met modeshow de lente in

Op donderdag 7 maart jl. werd in het gemeenschapscentrum Malpertuus te Clinge een voorjaarsmodeshow gehouden voor de ongeveer vijftig leden van KBO-Clinge.

De modeshow werd verzorgd door Hoffmans Mode, waarbij het lentegevoel bij de talrijke aanwezigen werd aangewakkerd. De lentecollectie van bekende merken als Enjoy Womenswear, Rabe, Dreamstar en nog vele andere merken was de voorbode voor een hopelijk prachtige lenteperiode.

Er heerste een geweldige sfeer, ook door toedoen van de presentator, die vaak met een kwinkslag links en rechts voor een boeiende en professionele presentatie van de kleding zorgde.

Dat zorgde niet alleen voor een gezellige sfeer bij de toeschouwers, maar het wakkerde ook de kooplust aan voor de prachtige lente-uitrustingen. Een pluim ook voor de mannequins die de kleren op een leuke manier showden en de mensen met raad en daad bijstonden om de juiste maat enz. te vinden. De kooplustige toeschouwers gingen dan ook vol trots huiswaarts, waarbij nu het wachten is op de lentezon en de daarbij behorende voorjaarstemperatuur.

Tekst: Hubert Suy. Foto's: Ardo Willaert.

Middagje bowling

Op 8 maart heeft KBO-AEOS een leuke en heel gezellige bowling-middag gehad. De middag bowlen begon om 13.00 uur met een aperitief, gevolgd door een lunch van een heerlijk soepje en twee goed gevulde broodjes. De opkomst van eenentwintig leden was goed voor vier banen. Op het eind van deze leuke middag werd de uitslag van de bowling bekendgemaakt. De winnaar bij de mannen was Pros en bij de vrouwen Edith. Na nog gezellig wat nagepraat te hebben, kwam er nog een lekker borrelhapje op tafel, waarmee de middag werd afgesloten.

Tekst en foto's: Ton Jongmans

Concurrentie en compassie

Het gezin als een harmonische plaats van samenleven is een bekend beeld, maar de werkelijkheid is vaak anders. Mensen komen naar mij met de vraag waarom er onvrede en jaloezie in hun gezin bestaat. Tussen broers en zussen kan er competitie en concurrentie zijn met jaloezie als gevolg. De één kan beter leren, de ander beter sporten. De één is de oogappel van vader wat tot jaloezie bij de ander leidt.

Van een broer of zus die met je concurreert, had je vroeger last en nu nog steeds. Broers en zussen zijn niet altijd elkaars hoeder, compassie is soms ver te zoeken. Net als in het oudtestamentische verhaal van de broers Kain en Abel die sterk van karakter verschilden. Het offer van Abel wordt door God geaccepteerd en dat van Kain niet, waarop de jaloerse Kain zijn broer Abel doodt.

Er zijn mensen die je liefhebt of sympathiek vindt. Er zijn ook mensen tot wie jij je neutraal houdt: je hebt niets op ze tegen en je koestert er ook geen warme gevoelens voor. En er zijn vast ook mensen die je onaardig vindt. Die groep kun je dichtbij, in het gezin of de familie aantreffen.

Welke relatie je ook met anderen hebt, je hebt er minstens twee eigenschappen mee gemeen. De eerste is dat jullie zoeken naar liefde en de tweede dat je handelt vanuit pijn die je met je meedraagt. Misschien al heel lang.

Tussen broers en zussen kan er competitie en concurrentie zijn met jaloezie als gevolg.

Of je nu iemand aardig vindt of niet, je deelt in deze twee eigenschappen. Dat scheidt een band. Ieder mens zoekt naar liefde en iedereen draagt pijn met zich mee. Die pijn heeft er misschien mee te maken dat je miskend bent of emotioneel verwaarloosd. Dat gemis zorgt voor onvrede. Vanuit het verlangen naar liefde, dat onbereikbaar lijkt vanwege dat gemis, word je jaloers of boos.

Als dat patroon herkenbaar wordt, kun je het doorzien en kan het je helpen vanuit mededogen naar de ander en jezelf te kijken. Compassie komt dan dichtbij.

Het bewustzijn dat je zoekt naar liefde en deelt in pijn scheidt een band. Als ik in mijn contact met iemand die ik niet aardig vind, beseft dat wij beiden delen in de zoektocht naar liefde en tegelijkertijd pijn met ons meedragen, is dat bewustzijn en die verbinding stimulerend voor een fijn contact en een compassievol leven. Je eigen familie is daarvoor een uitdagend en spannend oefenterrein.

Ton Roumen is een ervaren coach, retraiteleider en spreker.

Hij publiceert boeken en artikelen over spirituele thema's en persoonlijke ontwikkeling.

*Meer informatie:
www.bezinnen.com*

Foto: Shutterstock.

Last van **boompollen**allergie?

Al vanaf eind december kan je last hebben van een allergie voor boompollen. In het begin van het jaar kent het boompollenallergie seizoen echter zijn piek, zo ongeveer vanaf begin februari tot en met mei.

De klachten die kunnen ontstaan bij deze allergie kunnen behoorlijk vervelend zijn. Van relatief lichte klachten als niezen en een loopneus tot zwaardere klachten als moeite met slapen en concentratieproblemen. Gelukkig valt er relatief goed wat te doen aan een boompollenallergie.

Waarvoor ontstaat een boompollenallergie?

Bij een boompollenallergie heb je niet direct een allergie voor bomen, maar voor een bepaald type allergeen dat aanwezig is in het stuifmeel van bomen. Helaas gaat dit bij het overgrote deel van de mensen met een boompollenallergie om hetzelfde allergeen.

Dit allergeen komt in veel boomsoorten terug die in Noord- en Midden-Europa bloeien. Doordat je immuunsysteem het (in principe onschuldige) allergeen als het ware afstoot op het moment dat je het inademt, ontstaat een allergische reactie. Dit uit zich weer in diverse klachten die kunnen optreden.

Voor welk type bomen kun je allergisch zijn?

In principe kun je als je last hebt van een boompollenallergie allergisch zijn voor alle bomen. In Nederland zal je vooral last hebben van de [berk](#), [els](#) en [hazelaar](#). Daarnaast kun je ook behoorlijk last van allergie hebben door bomen als de eik, beuk, populier en plataan. Echter, ook andere bomen waarvan het stuifmeel in de lucht terecht komt, kunnen allergische reacties opwekken wanneer je daarvoor overgevoelig bent. Andere vroege bloeiërs zoals taxus, essen, wilgen en iepen zijn ook in de lucht. Taxus en een aantal coniferen die veel aangeplant zijn

en worden, noemen we ook wel ‘rookbomen’, omdat ze zoveel wolken pollen afgeven, dat het lijkt of ze in brand staan.

Het boompollenallergie seizoen

Het boompollenallergie seizoen kan soms al rond eind december beginnen. Zeker als er een zachte winter is, is het niet vreemd dat de eerste klachten al eind december opgemerkt worden. Begin februari begint de echte piek van het boompollen-allergie seizoen. Deze houdt gemiddeld aan tot mei. Daarna neemt het vrij snel af, maar begint het graspollenseizoen al.

De gehele periode dat het seizoen duurt, is afhankelijk van hoe streng de winter is geweest. Bij een strenge winter bloeien de bomen pas later in het jaar, waardoor het seizoen iets wordt verschoven.

Klik [hier](#) voor meer informatie over de bloeiperiodes van verschillende pollen en de dagelijkse pollenverwachting.

Klachten die ontstaan door een boompollenallergie

De klachten die kunnen ontstaan door een boompollenallergie kunnen enorm uiteenlopend zijn en per persoon verschillen.

De symptomen van een boompollenallergie kunnen zich voordoen rond de neus, de ogen, maar ook aan de lagere luchtwegen.

Daarbij kan er zowel een vroege als late reactie ontstaan. Bij een vroege reactie heb je bijvoorbeeld last van een loopneus, jeukende en/of tranende ogen en niezen. Ook jeuk aan het gehemelte kan voorkomen als klacht bij een allergie voor boompollen.

Tips in de strijd tegen hooikoorts

- Als je gevoelig bent voor pollen van bepaalde straatbomen, gebruik dan in die tijd de auto of de bus om je te verplaatsen in plaats van de fiets of te voet te gaan.
- Veel stofzuigen in huis met een stofzuiger die goede filters heeft.
- Houd ramen en deuren zoveel mogelijk gesloten. Lucht je huis vroeg in de ochtend, maar voorkom dat het in huis tocht: door de luchttek kunnen er gemakkelijk pollen mee het huis in komen.
- Gebruik je medicatie op het juiste moment.
- Neem een douche voordat je naar bed gaat. Je wast dan de pollen uit je haren weg voor het slapen gaan.
- Ga wandelen als het net heeft geregend, dan is de lucht schoner dan voor de regen.
- Hou huisdieren die ook buiten komen schoon: stuifmeel van de planten waar ze langs lopen, blijft in hun vacht hangen.
- Als je gevoelig bent voor graspollen, wandel dan bij voorkeur niet door weilanden en graslanden waar grassen staan te bloeien. Vraag iemand anders om het gras te maaien; doe dat zo vaak dat de grassen niet in bloei komen.
- Hou de berichtgeving over hoeveel en welke pollen in de lucht zitten in de gaten.
- Hou het verloop van je hooikoorts bij met het logboekje in de pollen-nieuws-apps.
- Leer de bomen en planten herkennen die jouw klachten veroorzaken (katjes, grasaren).
- Koop speciale horren die stuifmeel tegenhouden, zodat ramen en deuren niet gesloten moeten blijven in lente en zomer.
- Vakantieplannen: aan zee en in de bergen zijn de pollenconcentraties vaak lager dan elders.

Bron: allesoverallergie.nl

Wat is allergie

De medische term “allergie” is een samenvoeging van de Griekse woorden “allos”, wat “veranderd” betekent en “ergos”, wat “reactie” betekent.

Een allergische reactie wordt omschreven als een veranderde wijze van reageren van het afweersysteem op onschuldige stoffen, afkomstig van buiten het menselijk lichaam, die het afweersysteem ten onrechte als gevaarlijk beschouwt.

Het afweersysteem zorgt er onder normale omstandigheden voor dat lichaamsvreemde en mogelijk ziekteverwekkende organismen die ons lichaam binnendringen (bijvoorbeeld bacteriën en virussen), worden opgeruimd. Bij een allergische reactie is het afweersysteem dus ontspoord.

We spreken pas van een allergie als de betreffende onschuldige stof (= genaamd het allergeen) een reactie van het menselijk afweersysteem veroorzaakt die leidt tot lichamelijke klachten, zoals galbulten of hooikoorts.

Hooikoorts (*pollinosis*) is een vorm van allergische rhinitis, die wordt gekenmerkt door allergie voor stuifmeel (pollen) van planten, vaak grassen of boomsoorten. Het gaat daarbij om pollen die via de wind worden verspreid. Planten die door insecten bestoven worden, hebben pollen die te zwaar zijn om door de wind te worden verspreid. Hooikoorts is seizoensgebonden, in tegenstelling tot allergische aandoeningen die het hele jaar door aanhouden, zoals [huisstofmijtallergie](#).

Beelden in beeld (2)

Deze tweemaandelijks rubriek trekt kriskras door Zeeland op zoek naar bijzondere standbeelden van bekende, minder bekende of juist anonieme mensen. Deze keer: vogelman Johannes Vijverberg in Noordgouwe.

Veugelvint uut Noordgouwe

Sinds 2011 staat aan de Ring in Noordgouwe op Schouwen-Duiveland een bijzonder standbeeld van een halve heer in colbert, voorzien van hoed, box-camera en verrekijker, met in zijn zak een – ongetwijfeld dode – vogel. Het is Johannes Vijverberg (1880-1965), bekend als 'het hoofd der school' en 'Jan Vogel'. Voor Zeeuwse vogelaars is hij een pionier.

Hoofd en schoolorganist

Molenaarszoon Johannes Vijverberg werd geboren in Oosterland en trok van jongs af aan de natuur in. Hij was 'meester' in Bloemendaal, Oosterland en Rotterdam. In 1904 kwam hij terug naar Schouwen om in Noordgouwe schoolhoofd te worden.

Dat bleef hij tot aan zijn (vervroegd) pensioen in 1940. Ook was hij een poosje inval-leraar ‘natte his’ aan de Zierikzeese HBS, op zaterdagmiddag. Hij was organist in de kerk, richtte een muziekvereniging op en zat in het ziekenhuisbestuur. Vijverberg was getrouwd en had vier kinderen.

Sluiter in vogelnest

In de tijd die ‘over’ bleef, was Vijverberg in de vrije natuur om vogels te observeren, eerst in het veld, dan aan de duinkust en tenslotte ook in de inlagen aan de zuidkust van Schouwen-Duiveland. Om zich sneller te kunnen verplaatsen, kocht hij een rode motorfiets en later een Chevrolet uit 1929, die veertig jaar meeging. Met zijn vervoermiddel en onafscheidelijke hoed of pet werd hij een bekende verschijning op het eiland: ‘die veugelvint uut Noordgouwe’ of ‘Jan Vogel’.

In 1909 kocht hij zijn eerste camera, maar die voldeed volgens hem niet aan de normen voor vogelfotografie. Hij verbeterde het apparaat zelf en maakte in de loop van zijn leven zo’n veertig camera’s van hout, karton en blik; de lenzen koopt hij wel.

Van enkele vogelsoorten was hij de eerste die ze fotografeerde. Hij ontwikkelde een methode waardoor hij zelf niet de hele tijd op het juiste ogenblik hoefde te wachten: een elektrische sluiter die hij in een vogelnest plaatste en zo nodig bediende vanuit zijn schuilhut.

Foto: Het Cameramuseum te Zierikzee heeft een hoek aan Vijverberg gewijd, waar ‘hij’ met de figuurzaag aan een camera werkt (foto: Bob Noomen, Cameramuseum).

Lichtbeelden

Bij zijn zelf geschoten plaatjes kon Vijverberg zeer onderhoudend schrijven en vertellen. Hij publiceerde in vele, vele natuurbladen en zijn boeken werden landelijk uitgegeven. Zo verzorgde hij een complete boekenserie (*Vogel-idyllen*), waarvan het eerste deel *Ranke wieken* (1925) werd ingeleid door natuurgoeroe Jac. P. Thijsse: “Een groot geluk, dat Schouwen zijn vogelfotograaf en vogelbeschrijver heeft, een zoon van het land.”

Vijverberg reisde stad en land af met twee voordrachten uit voorraad: ‘De vogels van Schouwen met 100 lichtbeelden’ en ‘De Scilly-eilanden en hun vogels met 75 lichtbeelden’. In 1925 reisde hij naar de Scilly-eilanden (Cornwall, bij Land’s End rechtdoor); voor de vogels, uiteraard.

Grote hoed

Miems van Citters maakte het bronzen beeld in opdracht van de Stichting Renesse. Het meest opvallende eraan is naast de keurige actie-outfit – jasje – dasje – de grote zwarte hoed, die wat buiten proporties lijkt. Maar als je de foto’s van Vijverberg bekijkt (bijvoorbeeld in *Sterna 1 en 2*, 1980, het tijdschrift voor vogelaars op Schouwen en Goeree, waaraan veel informatie voor dit artikel is ontleend), dan zie je dat die hoed echt zo was, een bijzonder en karakteristiek model, passend bij een karakteristieke vogelliefhebber, die – naar eigen zeggen – in z’n vrije tijd ook nog schoolmeester was.

Tekst en foto’s; Arend van der Wel.

De Kaloot

De Kaloot bij Borssele is niet meer wat het ooit geweest is. Tot in de jaren 1960 was het een omvangrijk natuurgebied met uitgestrekte schorren, stuivende duinen en voedselrijke slikken, waar het wemelde van de bijzondere vogels.

Wie er meer over wil weten, kan terecht in het boekje 'Ik ging naar de Noordnol' van Hans Warren.

Het gebied ging voor het overgrote deel verloren door industrievestiging, nadat een enorme oppervlakte was omgezet in opgespoten terrein. Het gebiedje dat nu nog rest, ligt aan de voet van de kerncentrale, en het lijkt niet meer dan een armzalig restant van wat er ooit was. Maar dat is te kort door de bocht!

Als je net ten oosten van de kerncentrale de Westerscheldedijk over gaat, kun je het gebied prima overzien. Er ligt een mooi gevarieerd schor, rondom een waterplas en het schor wordt aan de zeezijde begrensd door een duinenrij. Via een geul staat het schor nog in verbinding met de dagelijkse getijden. Die geul heeft deels een natuurlijke oorsprong, maar bestaat voor een ander deel uit een stroomgoot die koelwater van de kerncentrale afvoert. Op de plek waar die buis boven de grond komt en de hele dag stroomt, is het altijd een drukte van belang.

Er zijn altijd tientallen viseters te zien. Blauwe reigers en kleine zilvereigers, maar ook zilvermeeuwen, mantelmeeuwen en soms zelfs enkele ooievaars.

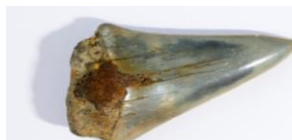

Distelvlinder op de zeeraket.

Lamsoor op de Kaloot

Kleine meeuw op de Kaloot

In het water wemelt het vaak van de kleine visjes, en daar komen al die viseters op af.

Haaiëntand

Op het schor groeien allemaal planten die wij als Zeeuwen heel gewoon vinden, maar die dat in feite helemaal niet zijn. Soorten als zeekraal, lamsoor, zeealsem en melkkruid om er maar eens een paar te noemen. Daar waar de schorren overgaan in lage duintjes vind je bijzondere planten als zeewinde en blauwe zeedistel en langs de buitenteen van de dijk zijn soorten als helm, zeeraket, zeepostelein en loogkruid te vinden. Deze mooie planten zijn juist vooral aan de westkant van de Kaloot te vinden.

Op de rijkelijk bloeiende planten zijn heel bijzondere insecten te vinden. De harkwesp, de bijenwolf en de kweldergiffoog zijn bijzondere soorten, maar ook voor niet insectenkenners valt er genoeg te genieten. Boven de zeeraketten dartelen koolwitjes en distelvlinders en met wat geluk vind je op de dijk zelfs de prachtige

koninginnepage of de kleurrijke oranje luzernevlinder.

Een wandeling over het strand levert ook heel wat op. Schelpen van kokkels, oesters, boormossels en nonnetjes, naast allerlei fossielen van duizenden jaren oud, waaronder prachtige, gitzwarte haaiëntanden. Ook restanten van andere sinds lang verdwenen diersoorten als de wolharige neushoorn of diverse walvissen spoelen soms aan. Verwacht geen enorme botten, maar kleine restantjes, die voor de kenner heel erg bijzonder zijn.

O ja, nou heb ik nog niets gezegd over de prachtige paddenstoelen en de bijzondere mossen op de Kaloot. Ga gewoon zelf kijken! De Kaloot met zijn vrij toegankelijke strand en duintjes bevat voor elk wat wils!

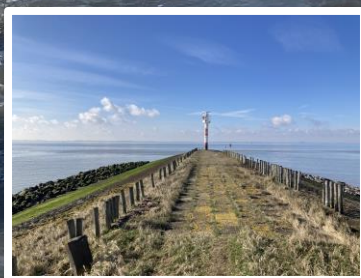
Tekst en foto's: Chiel Jacobusse.

Helm op de jonge mini-duintjes van de Kaloot

Kleine zilverreiger

Dam naast de koelinlaat

De Kaloot

Scheppingsverhalen (1)

Het Hindoeïsme

In de rubriek Scheppingsverhalen besteden we aandacht aan scheppingsmythen van over de hele wereld. Een scheppingsmythe beschrijft de schepping zoals overgeleverd in een mythologisch-religieuze context. Het scheppingsverhaal kan gaan over de kosmos, goden of de mens.

Visies op de wording

De term hindoeïsme, zoals wij die thans kennen, is in werkelijkheid een verzamelnaam voor de vele religies die India vroeger rijk was. Om die reden kent het hindoeïsme meerdere religieuze geschriften. Tegen deze achtergrond valt te verklaren dat het hindoeïsme meerdere scheppingsverhalen kent. Men noemt deze verhalen ook wel ‘visies op de wording.’

Binnen het hindoeïsme kunnen deze visies probleemloos naast elkaar bestaan. Belangrijker dan hun historische juistheid is de achterliggende kosmologische grondgedachte. Schepping is geen lineair gegeven, maar een cirkelvormig proces. Het heelal bevindt zich in een permanente staat van wording.

Het hindoeïsme kent de volgende vijf scheppingsverhalen.

1. Het Gouden Ei

Brahma creëerde het universum vanuit een gouden ei. Eerst maakte hij de wateren en bracht een zaad in hen aan. Het groeide uit tot een ei, dat door Brahma werd opengespleten. Uit de gouden helft ontstonden de wateren, uit de zilveren helft de aarde. Uit het ei kwam de gehele schepping voort.

Dit verhaal, een van de oudste scheppingsverhalen, is gebaseerd op de hoofdgedachte dat de tastbare wer-

kelijkheid is ontsproten aan een kosmisch gouden ei. In bovenstaand citaat begint de creatie bij de god Brahma, die de wateren scheidt, evenals het zaad dat het gouden ei voortbrengt. Een andere variant neemt de oerzee als beginsituatie. Daarin drijft het gouden ei waaruit de scheppende god Brahma voortkomt. Deze creëert aansluitend de man en de vrouw.

2. Purusha: persoon

Purusha is alles wat tot nog toe is geweest en alles wat nog zal zijn. De Heer van Onsterfelijkheid die nog steeds groeit door voedsel. Toen goden het offer met Purusha als hun opoffering voorbereidden, was de olie de lente, de heilige gave de herfst, de zomer was het hout. Van dat grote algemene offer werd het druipende vet verzameld. Hij vormde de schepselen van de lucht en dieren wild en tam. Uit dat grote algemene offer werden ook de hymnen geboren. Daaruit werd de baarmoeder voortgebracht. Daaruit werden paarden geboren, daaruit werden alle schepselen met twee rijen tanden geboren.

Het verhaal uit de Purusha-hymne laat de wereld ontstaan vanuit een kosmisch offer. De god Purusha geeft zichzelf als offer aan de wereld. Of liever gezegd: Purusha valt uiteen en wordt zelf de wereld. Zijn eigen verloren gestalte brengt nieuw leven voort.

3. De Surya Mythe

In dit verhaal is het de zonnegod Surya die wordt beschouwd als de grondlegger van het universum. Zijn kinderen, Yama en Yami, zijn de eerste mensen. Yami verlangt naar Yama, en smeekt hem om zich aan haar over te geven, maar Yama blijft onvermurwbaar in zijn weigering. De hymne eindigt abrupt. Een Brahminisch verhaal kent Yama de rol toe van de eerste onder de sterfelijken. Yami, inmiddels blijkbaar wel zijn levensgezel, is ontroostbaar.

De goden, begaan met haar lot, creëren de nacht voor haar. Vanaf dat moment bevinden zich een volledige dag en nacht tussen het tijdstip van Yama's dood en Yami's notie van het heden. Dit helpt haar om afstand te nemen van de dood van haar partner, en zo verliest haar verdriet de scherpste randjes.

4. Het verhaal van Prajapati

Het verhaal van Prajapati kent twee varianten. Beide beginnen ze bij de god Prajapati, die ongewild alleen op de wereld is. In 'De tranen van Prajapati' rijst Prajapati op uit de oerzee. Hij begreep niet waarom hij was geboren, voelde zich eenzaam en huilde. Toen hij zijn tranen afveegde, ontstonden daaruit de lucht en de hemel. De tranen die in het water terecht kwamen, vormden de aarde. Vervolgens schiep Prajapati de mens, de geesten, dag en nacht, de seizoenen en ook de dood.

In de tweede variant is Prajapati niet tevreden met zijn androgyne gestalte. Daarom splitst hij zich op in man en de vrouw. Vervolgens richt de man zich met amoureuze bedoelingen tot de vrouw, maar deze blijkt niet te zijn gediend van zijn avances. Zij ontvlucht haar minnaar door zichzelf in meerdere diersoorten te veranderen. De man echter geeft niet op en weet zichzelf in het mannetje van elk dier te veranderen. Blijkbaar met succes, want zo ontstonden de diersoorten.

5. Het verhaal van Brahma en de slang Shesha

In den beginne is er een oneindig grote oceaan. Die likt met zijn golven de randen van de nacht. Er drijft een grote cobra in. De slang kronkelt zich rond de onverstoorbaar slapende god Vishnu. En dan ontwikkelt zich een lage trilling. Het is een geluid, genaamd Aum. Het zwelt aan en vult de leegte met energie. Vishnu ontwaakt: het is ochtend. Uit zijn navel groeit een lotus, met middenin de bloem Brahma, een vierkoppige halfgod. Vishnu beveelt hem de wereld te scheppen en verdwijnt. Om de opdracht te kunnen vervullen, mediteert Brahma eerst eeuwenlang. Dan

splitst hij de lotus in drie delen: hemel, aarde en de lucht ertussen. Daarop scheidt hij vogels, vissen, bomen, planten en mensen. Zo ontstaat een nieuw universum.

De god Shiva vernietigt dan het heelal met water en vuur. Brahma moet hier één nacht van bijkomen, maar creëert daarna de wereld opnieuw.

Deze cyclus ('Pralaya') herhaalt zich honderd Brahmajaren lang. Maar dan sterft Brahma. Het duurt nog honderd Brahmajaren van rust, voordat er weer een cobra in een oneindig grote oceaan drijft...

Brahma.

Goddelijk opperwezen

Vijf scheppingsverhalen. Elk neemt aan dat er voor de schepping al iets bestond. Meestal is dit een oerzee. De gedachte dat het leven aan het water ontsproten is, is een regelmatig terugkerend thema. Het water als oersituatie vinden we ook terug in Genesis. In tegenstelling tot het Bijbelse verhaal echter is het binnen het hindoeïsme niet zozeer een Opperwezen dat de wereld buiten zichzelf geschapen heeft, maar meer een goddelijk oerprincipe dat zelf de wereld geworden is. God sprak: "Het is niet goed dat de mens alleen zij." Deze thematiek zien we ook in het verhaal van Prajapati. Primordiale eenzaamheid knaagt aan zijn ziel; diepe smart zet de god aan tot zelfvermeerdering. Het is het verlangen van de man naar de vrouw die hem ertoe aanzet haar te achtervolgen, totdat de allereerste liefdesdaad gestalte heeft gekregen. Symboliek te over. Zie het gouden ei als symbool van vruchtbaarheid of als kosmische baarmoeder; water als leven gevende substantie, en de lotusbloem als symbool van goddelijke energie en gratie.

*Bron: mens-en-samenleving.infonu.nl, Quest.nl
Afbeeldingen: Wikipedia.nl, Shutterstock.*

Het Wilhelmus: tweestrijd door tirannie

Opstandlied

Het [Wilhelmus](#) wordt beschouwd als het oudste volkslied ter wereld. Het is sinds 1932 het officiële volkslied van Nederland, onze nationale hymne. Duidelijk is dat de liedtekst van dit opstandlied werd geschreven aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), toen de Lage Landen in opstand kwamen tegen de repressiepolitiek van de [Spaanse](#) koning [Philips II](#). Die had zijn 'IJzeren' hertog Alva in 1567 naar de Nederlanden gestuurd om orde op zaken te stellen, nadat hier de [Beeldenstorm](#) was losgebarsten. In deze jaren groeide Willem van Oranje langzaam uit tot een verzetsheld en het symbool van de opstand tegen Spanje.

Symbool van verzet

In de nationale hymne wordt Willem van Oranje bezongen. Het gaat om een zogenaamd *geuzenlied*. De tekst is in verschillende geuzenliedboeken terecht gekomen. Enkele vroeg zeventiende eeuwse bronnen schreven het lied toe aan Marnix van Sint-Aldegonde, maar is hij ook echt de auteur?

Een andere optie: de zestiende-eeuwse dichter Petrus Datheen. Ultiem bewijs voor diens auteurschap is er echter ook niet.

Symbool van eenheid

Pas in 1932 werd het Wilhelmus ons nationale volkslied. Het verving [Wien Neêrlands bloed](#), dat vanaf 1817 gefungeerd had als nationale hymne, maar nooit echt populair werd.

De [Tweede Wereldoorlog](#) zorgt er uiteindelijk voor dat het Wilhelmus meer algemeen wordt geaccepteerd. In deze periode van onderdrukking ontstond meer behoefte aan oude symbolen van nationale eenheid, die overigens door de bezetter werden verboden. Dat de geheime toespraken van koningin Wilhelmina via Radio Oranje stevast afgesloten werden met het Wilhelmus zorgde er ook voor dat vaderlandslievende personen die aanvankelijk niets van het lied hadden moeten hebben, het Wilhelmus aanvaardden als 'hún volkslied'.

Wie ben of blijf je trouw?

Het Wilhelmus bestaat uit [vijftien coupletten](#) in de vorm van een acrostichon, een naamdicht. De beginletters van de coupletten vormen de naam: *Willem van Nassov*.

We zingen het eerste couplet en doorgaans ook het meer religieuze zesde couplet.

*Mijn schild ende betrouwen
zijt Gij, o God mijn Heer,
op U zo wil ik bouwen,
Verlaat mij nimmermeer.*

In het lied komt de tweestrijd van Willem van Oranje duidelijk naar voren. Hij wil trouw blijven aan de Spaanse koning Philips II, maar hij wil bovenal God dienen en de Nederlanders voorgaan in de strijd tegen de tirannie en de Spaanse onderdrukking.

Rituele betekenis anno 2024

Waar we het over eens zijn: de tekst van het Wilhelmus is voor de meeste Nederlanders volkomen onbegrijpelijk. Het volkslied heeft vooral een emotionele betekenis, denk maar eens aan het “Wilhelmusgevoel” dat ontstaat in stadions bij schaatswedstrijden, voetbalinterlands of op de Olympische Spelen.

'Het zijn rituele klanken geworden die samen met de muziek en de voordracht een sterke emotionele beleving van de nationale identiteit teweeg kunnen brengen', zoals Louis Peter Grijp in zijn boek over onze nationale hymne zo duidelijk verwoordde.

Tekst: Rob Rijkschroeff. Foto 's Shutterstock.

De melodie van het Wilhelmus

De melodie, de wijze van Chartres, is afkomstig van het [spotlied](#) *O la folle entreprise du prince de Condé*, een Franse tekst over de mislukte belegering van de katholieke stad [Chartres](#) door de [hugenoten \(Franse calvinisten\)](#) in maart 1568, en is dus op zijn laatst in dat jaar ontstaan. De eerste optekening van de melodie die bekend is, stamt echter uit 1574.

Het lied was gemaakt door een soldaat van de verdedigende, katholieke partij. Natuurlijk wilde hij zijn protestantse tegenstanders kleineren. De Nederlandse geuzen namen die spottende melodie over. Daardoor werden de rollen omgedraaid.

Strijders voor de Nederlandse, protestantse zaak daagden de Spaanse katholieken uit met een melodie die ze allebei kenden.

Tegenwoordig wordt een variant van de oude Chartres-melodie gebruikt, de versie uit Valerius' Gedenkklink (1626). Deze zingt men meestal heel plechtig. In de tijd van Valerius en de geuzen was het echter een vrolijk wijsje, waarop zelfs gedanst kon worden.

Het eerste en zesde couplet:

Wilhelmus van Nassouwe
ben ik, van Duitsen bloed,
den vaderland getrouwe
blijf ik tot in den dood.
Een Prinse van Oranje
ben ik, vrij, onverveerd,
den Koning van Hispanje
heb ik altijd geëerd.

Mijn schild ende betrouwen
zijt Gij, o God mijn Heer,
op U zo wil ik bouwen,
Verlaat mij nimmermeer.
Dat ik doch vroom mag blijven,
uw dienaar t'aller stond,
de tirannie verdrijven
die mij mijn hart doorwondt.

Waarom we ouderen nog zo veel mogelijk zelf moeten laten doen:

'Stop de betutteling'

Stop met het betuttelen van ouderen, want daar hebben zij zelf ook niks aan. Die oproep doet specialist ouderen-geneeskunde Ester Bertholet. Senioren en zeker de groep 80-plussers, zijn veel zelfstandiger en fitter dan de meeste mensen denken.

Natuurkundebijles

Hans Creton is 88 en doet van alles. Sporten neemt hij serieus en hij is fanatiek, zowel bij bridgen als jeu de boules. Daar traint hij voor, net zoals vroeger bij voetbal, wat hij tot in de zeventig deed. "Ik ben ook altijd heel erg blij als ik een wedstrijd win." Daarnaast geeft hij natuurkunde (bij)les aan jongeren en is hij vrijwilliger. "Ik doe dus eigenlijk niet zo rustig aan."

Laat het zout op de oude plek

En waarom zou hij ook? Ester Bertholet legt uit dat wij als samenleving soms ouderen te veel uit handen willen nemen. Het moet allemaal veilig zijn en makkelijk, bijvoorbeeld in huis. Het is juist slim om koffie of zout op een hogere plaats in de keuken te leggen, zodat je stretchbewegingen blijft maken. Doen ze dat niet, krijgen ze last van hun schouder en moeten ze naar de

fysio. "Dat vind ik heel krom, dan kunnen ze net zo goed die koffie pakken."

Goedbedoeld, maar werkt averechts

Mensen willen graag helpen en het is goedbedoeld, maar niet altijd nodig. Zo heeft Creton met zijn kleinkinderen afgesproken dat ze op twee meter afstand moeten staan als hij op de computer bezig is. "Als je het door hen laat doen, dan kun je binnen een jaar niet meer zelf op die computer." Volgens de ouderenarts werkt het uit handen nemen van taken zoals het huishouden of boodschappen ook averechts. Dan gaan ze er zelf in geloven dat ze ook niets meer kunnen. "We zijn het niet meer gewend iemand zoals Hans met een dweil door het huis te zien gaan." Dat soms dingen langer duren of anders gaan, dat moeten we als samenleving accepteren.

Tot slot heeft Creton ook nog wel een tip als dingen niet meer lukken. "De kunst van het ouder worden is alternatieven voor dingen vinden."

Bron: Max. Foto: Shutterstock.

Wat verhalen vertellen (4)

Sterke verhalen over Jacoba

Het is fictie om te denken dat van historische figuren alleen de harde, saaie feiten overgeleverd worden. Bij de één meer dan bij de ander ontstaan er door de eeuwen heen prachtige heldenverhalen. Dat wordt legende- of mythevorming genoemd. Jacoba van Beieren (1401-1436), gravin van Holland, Zeeland en Henegouwen, is er een goed voorbeeld van. We pakken drie legendes bij de kop en bij alle drie speelt Goes een rol.

Jacoba trouwde voor het eerst toen ze vier jaar oud was en daarna nog driemaal. Ze werd driemaal weduwe, voerde verschillende oorlogen ten tijde van de Hoekse en Kabeljauwse twisten, ontsnapte aan haar vijanden en overleed op jonge leeftijd aan tering (tbc). Zo kennen we Jacoba. Maar blijkbaar is zo'n levensloop nog niet spannend genoeg en werd in de loop der eeuwen haar biografie aangevuld met nog meer drama.

< *Jacoba van Beieren, in 1432 geschilderd door Lambert van Eyck (bron: Kunsthistorisches Museum Wenen).*

> *Gravin Jacoba schiet de papegaai, gravure uit een 18^e-eeuws geschiedenisboek (bron: C. Dekker, Een schamele landstede, Goes 2002).*

Waarschijnlijk begon dat mondeling – in de taveerne, bij wijze van spreken – en werd dat een keer schuchter opgeschreven, hetgeen een paar generaties later voor ‘waar gebeurd!’ werd aangenomen.

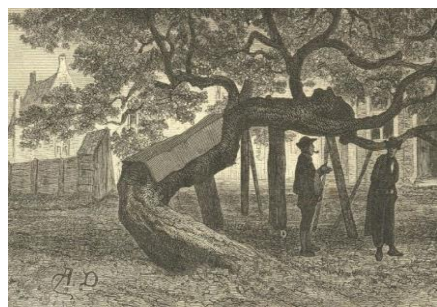

Papegaaischieten

Toen Jacoba als 16-jarige na het overlijden van haar vader Willem VI de macht kreeg over Holland en Zeeland, maakte ze een inhuldigingstournee langs de Zeeuwse steden en

volgens de overlevering was Goes de laatste. Overal betekende dit een rijtoer met juichende en buigende mensen, maar Goes deed het anders: er werd door de schutterij een handboogschietwedstrijd georganiseerd, waarbij een houten papegaai op grote hoogte geraakt moest worden. Jacoba keek belangstellend toe, maar kreeg ineens bij wijze van grap een kruisboog in de hand geduwd en dacht: weet je wat, ik schiet!

U raadt het al: in één keer raak! Jacoba kan daarom tot op de dag van vandaag niet meer stuk in Goes, maar toch vooral omdat Jacoba in 1417 aan de stad Goes toestemming gaf om verdedigingswerken (met name vesten, wallen/muren en poorten) aan te leggen en om een jaarmarkt te mogen houden. En dat is wél historisch.

Moerbeiboom

Tot begin vorige eeuw heeft achter het toen aan verval onderhevige Slot Oostende een moerbeiboom ('moerbezie') gestaan, iets van vijf eeuwen oud. Dat is oud!

Dan moet-ie wel door Jacoba zijn geplant, toen ze – volgens de verhalen – zo vaak in Slot Oostende verbleef. Misschien is het zo wel gegaan. In ieder geval legde de vruchtboom na de harde winter van 1929 het loodje.

Tot mijn schrik zag ik op verhalenbank.nl dat Jacoba ook wel 's in kasteel Zuilen verbleef en ook daar eigenhandig een moerbei plantte.

^Slot Oostende aan het eind van de 17^e eeuw (bron: Zeeuwse Archief).

<Een 19^e-eeuwse tekening van de 'moerbezie' die door Jacoba op de binnenplaats van Slot Oostende geplant zou zijn (bron: Zeeuwse Ankers).

En dan laten we een andere fabuleuze hobby – pottenbakken – hier maar buiten beschouwing.

Geheime liefde, dito tunnel

Toen Jacoba haar macht al kwijt was, trouwde ze voor het laatst en tegen de zin van haar 'baas', Filips van Bourgondië, met de Zeeuwse edelman Frank van Borssele. Daarmee werd het in de verhalen een stiekeme, geheime liefde, waarin Jacoba haar doorzettingsvermogen toonde. Wat is het dan prachtig om ook te vertellen dat Jacoba (Hoek!) via een geheime tunnel vanuit Slot Oostende zo naar Frank (Kabeljauw!) in 'zijn' kasteel te 's-Heer Hendrikskinderen kon wandelen. Helaas, Slot Oostende was in die tijd in bezit van een tegenstander van Jacoba en bij de restauratie/opgraving van Slot Oostende in de vroege jaren '10 is geen tunnel gevonden. Wel een forse opening van een gemetseld riool dat ooit naar de vesten leidde. Het is geen riooljournalistiek, maar zo kunnen legenden zomaar ontstaan.

Roman(tisch)

Het jaar 2009 was een belangrijk jaar voor Jacoba-liefhebbers: er verscheen over haar zowel een historische roman (Simone van der Vlugt: *Jacoba, Dochter van Holland*) als een wetenschappelijke biografie (Antheun Janse: *Een pion voor een dame*). Beide werken zijn het lezen waard, als je maar beseft wat je leest. Van der Vlugt beschrijft de jaren 1417-1425 en kruipt in Jacoba's huid (het is zelfs een ik-verhaal). Ze geeft Jacoba een karakter en benadrukt haar pre-feminisme. Overigens gebruikt Van der Vlugt lang niet alle bestaande fabels en legenden in haar roman. Wel besteedt ze wat spannende pagina's aan het succesvolle papegaai-schieten. En ze beschrijft romantisch de latere geheime relatie tussen Frank en Jacoba.

Biografie

Dat is allemaal aan Janse niet be-
steed. Hij stript Jacoba (of beter:
'Jacoba') tot op het bot door zich
uitsluitend op feiten/bronnen te ba-
seren. Bij hem wordt Jacoba geen
heldhaftige, dominante vrouw, maar
'slechts' een sleutelfiguur waar het
lot plannen mee had. Eerder een
pion en speelbal van machtige he-
ren, dan een heldin. Volgens Janse
viel Jacoba na haar dood "ten prooi
aan de fantasie van geschiedkun-
digen en literatoren." Janse's portret
van Jacoba bestaat dan ook niet uit
felle kleuren, maar uit "louter grijs-
schakeringen". Het stiekeme van
het huwelijk met Frank van Bors-
sele is een mythe. De stad Goes
komt bij Janse maar eenmaal we-
zenlijk voor: als twaalfjarige vierde
Jacoba het Meifeest op Slot Oos-
tende. Over een latere inhuldiging
in Goes – laat staan het papegaai-
schieten – geen woord.
Zeeuwse steden als Biervliet en Sint
Maartensdijk komen in het 'grijze
verhaal' zelfs vaker voor dan Goes.
Wel vernemen we dat Jacoba in
1433 een zehond cadeau kreeg van
de baljuw van Goes.

Gevelsteen

En ondertussen in Goes zelf?
Jacoba komt geregeld om de hoek
kijken bij festiviteiten. Een fraaie
gevelsteen aan de voormalige Rijks-
telefoon-Centrale (1936) aan de
Van de Spiegelstraat van de destijds
beroemde kunstenaar Gra Rueb
toont Jacoba op valkenjacht.

In het midden Jacoba met een valk
op de arm. Gevelsteen uit 1936 in
Goes (foto: Arend van der Wel).

*Schilderijen in Slot Oostende, in
2017 gemaakt door Reynier de
Muynck.*

*Links Jacoba van Beieren, rechts
Frank van Borssele (foto: Arend
van der Wel).*

Hotel-restaurant Slot Oostende
heeft een prachtige Jacoba-wand-
schildering van de plaatselijke
kunstenaar Reynier de Muynck en
plantte na de restauratie meteen
een nieuwe moerbeiboom op het
terras. Wat dan wel weer tegenvalt:
in Goes is geen Jacoba van Beie-
renstraat. Maar aan het andere eind
van de tunnel ('s-Heer Hendriks-
kinderen) wel, haaks op én parallel
aan de Frank van Borsselestraat!

Blond

Biograaf Janse laat overigens ook
zien welk van de vele portretten
van Jacoba het meest waarheids-
getrouw moet zijn, omdat het nog
tijdens haar leven is gemaakt. Het
staat afgebeeld bij dit artikel. Janse
gaat er daarbij vanuit dat Jacoba
blond haar had. En dan komt na-
tuurlijk ook de haarlok om de hoek
kijken, waarvan eeuwenlang ge-
makshalve is aangenomen dat het
echt haar van Jacoba is.

U voelt het al aankomen: daar is
geen enkel bewijs voor. Niettemin
brouwt en schenkt Slot Oostende
een legendarisch blond biertje:
Blonde Jacoba.

Arend van der Wel

Colofon

'Wij Zêeuwen' is een uitgave van
KBO-Zeeland

Blijf ons ondertussen ook volgen op:

 facebook.com/kbo.zeeland.3

en

 [twitter.](https://twitter.com/kbozeeland)

Voor al het andere nieuws vanuit
KBO-Zeeland kijkt u op onze
website www.kbozeeland.nl

Redactie Wij Zêeuwen:

Jan van den Boom
Lillianne van der Ha
Rob Rijkschroeff
E-mailadres;
wijzeeuwen@kbozeeland.nl

Art Direction

Jan van den Boom

Indien u als KBO-afdeling iets te
melden hebt voor 'Wij Zêeuwen'
of de digitale 'Wij Zêeuwen' niet
meer wenst te ontvangen, dan kunt u
dit melden via e-mail:
wijzeeuwen@zeelandnet.nl

Kijk voor het laatste nieuws op de
websites van KBO-Regio Zeeland:
www.kbozeeland.nl of van
KBO-Brabant www.kbobrabant.nl

Persbericht 19 maart 2024

1000 lokale bijeenkomsten!

Senioren zelf aan zet; praat vandaag over morgen

Provinciale KBO's van het Senioren Netwerk Nederland gaan dit en volgend jaar zo'n 1.000 lokale bijeenkomsten op wijk- en dorpsniveau organiseren voor leden en niet-leden onder het motto: 'Senioren zelf aan zet; praat vandaag over morgen'. Het ambitieuze project wordt mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Doel is om samen met de lokale KBO-Afdelingen in Brabant, Limburg, Overijssel en Zeeland de samenredzaamheid van senioren te vergroten en te komen tot woon/zorginitiatieven die aansluiten op de lokale behoeften en mogelijkheden. Senioren willen graag in hun vertrouwde omgeving blijven wonen, hun zelfstandigheid zoveel mogelijk behouden, naar elkaar omzien, maar ook zorg krijgen als dat nodig is. In de praktijk blijken ze echter vaak niet goed voorbereid op verminderde vitaliteit en gezondheid als gevolg van het verouderingsproces. Ook hebben veel senioren nog verwachtingen van de zorg die nu al niet waargemaakt kunnen worden en dan moet het hoogtepunt van de vergrijzing nog komen. Door de vergrijzing groeit de vraag naar zorg, maar door personeelstekort daalt het aanbod. Het uitstellen van beslissingen over hun eigen woon/zorg-toekomst en pas iets gaan ondernemen als het feitelijk te laat is, leidt ertoe dat senioren de regie verliezen die ze zo graag wilden behouden.

Om wonen, zorg en welzijn nu en in de toekomst goed vorm te kunnen blijven geven, is een krachtenbundeling van seniorenverenigingen, gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties nodig. De seniorenverenigingen KBO-Brabant, KBO-Limburg, KBO-Overijssel en KBO-Zeeland nemen in hun provincies daartoe nu het initiatief met dit project. Van vergrijzingsangst naar samenredzaamheid is onze gezamenlijke opdracht.

Leo Bisschops, voorzitter KBO Noord-Brabant

Marcel Ballas, voorzitter KBO Limburg

Herman Pieper, voorzitter KBO-Overijssel

Lilianne van der Ha, voorzitter KBO Zeeland

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met: Corrie van Brenk, projectleider
info@seniorennetwerknederland.nl Telefoon (073) 644 40 66 of 06 – 257 340 3

van oeveren reizen

50-PLUS BUSPROGRAMMA

Boek nu zorgeloos uw vakantie

- ✓ Inclusief alle entreegelden
- ✓ Inclusief kofferservice
- ✓ AED en gratis wifi
- ✓ Zeer luxe touringcars
- ✓ Binnen onze regio wordt u thuis opgehaald

Van Oeveren Reizen Zierikzee — 0111- 414348 of www.vanoeveren.nl